

ÚKAZY NA OBLOHE september 2018

Všetky časy sú uvedené v LSEČ. LSEČ = SEČ + 1 hod.

Prípravil: Mgr. Roman Tomčík

Dátum	SLNKO			MESIAC		
	východ	západ	poznámka	východ	západ	poznámka
3.9.	05:54	19:14		23:32	14:17	v poslednej štvrti
8.9.	06:01	19:03		03:54	18:42	v perigeu
9.9.	06:03	19:01		05:14	19:15	v nove
17.9.	06:14	18:44		14:36	23:26	v prvej štvrti
20.9.	06:18	18:38		16:49	01:09	v apogeu
23.9.	06:23	18:31	Jesenná rovnodennosť v vstup do zn.VÁHY	18:16	04:12	
25.9.	06:25	18:27		19:02	06:23	v splne

Dátum	MERKÚR			
	východ	západ	jasnosť	pozorovateľnosť
1.9.	04:16	18:47	-0,8	Začiatkom mesiaca ráno veľmi nízko nad východným obzorom v súhvezdí LEVA.
15.9.	05:39	18:48	-1,5	
29.9.	07:06	18:34	-1,0	
Dátum	VENUŠA			
	východ	západ	jasnosť	pozorovateľnosť
1.9.	10:11	20:21	-4,4	Začiatkom mesiaca večer veľmi nízko nad západným obzorom v súhvezdí PANNY.
15.9.	10:19	19:35	-4,5	
29.9.	10:06	18:41	-4,6	
Dátum	MARS			
	východ	západ	jasnosť	pozorovateľnosť
1.9.	18:12	01:52	-2,1	V prvej polovici noci od južného po juhozápadný obzor v súhvezdí KOZOROŽCA.
15.9.	17:17	01:13	-1,8	
29.9.	16:28	00:47	-1,4	
Dátum	JUPITER			
	východ	západ	jasnosť	pozorovateľnosť
1.9.	12:07	21:37	-2,0	Večer nízko nad juhozápadným obzorom v súhvezdí VÁH.
15.9.	11:24	20:48	-1,9	
29.9.	10:42	19:59	-1,8	
Dátum	SATURN			
	východ	západ	jasnosť	pozorovateľnosť
1.9.	15:54	00:15	+0,4	Večer nad juhozápadným obzorom v súhvezdí STRELCA.
15.9.	14:59	23:16	+0,4	
29.9.	14:06	22:22	+0,5	

jas. v mag.

ÚKAZY NA OBLOHE október 2018

Všetky časy sú do 28.10. uvedené v LSEČ, od 28.10. sú v SEČ.

LSEČ = SEČ + 1 hod.

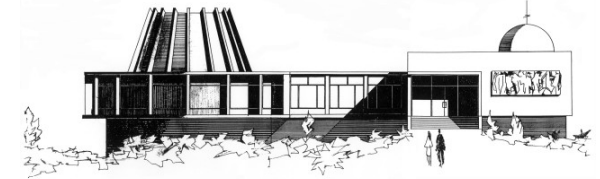
Prípravil: Mgr. Roman Tomčík

Dátum	SLNKO			MESIAC		
	východ	západ	poznámka	východ	západ	poznámka
2.10.	06:36	18:12		23:14	14:20	v poslednej štvrti
6.10.	06:42	18:04		02:50	17:13	v perigeu
9.10.	06:46	17:58		06:42	18:34	v nove
16.10.	06:57	17:44		14:08	22:58	v prvej štvrti
17.10.	06:58	17:42		14:48	23:55	v apogeu
23.10.	07:08	17:30	vstup do zn. Škorpión	17:29	05:15	
24.10.	07:09	17:28		17:53	06:24	v splne
31.10.	06:20	16:16		22:21	13:02	v poslednej štvrti, v perigeu

Dátum	MERKÚR			
	východ	západ	jasnosť	pozorovateľnosť
1.10.	07:17	18:31	-0,9	Nepozorovateľný, je na dennej oblohe.
15.10.	08:30	18:12	-0,3	
29.10.	08:30	16:57	-0,2	
Dátum	VENUŠA			
	východ	západ	jasnosť	pozorovateľnosť
1.10.	10:01	18:33	-4,5	Nepozorovateľná, je na dennej oblohe.
15.10.	09:00	17:31	-4,3	
29.10.	06:15	15:32	-4,0	
Dátum	MARS			
	východ	západ	jasnosť	pozorovateľnosť
1.10.	16:22	00:44	-1,4	V prvej polovici noci od južného po juhozápadný obzor v súhvezdí KOZOROŽCA.
15.10.	15:37	00:27	-1,0	
29.10.	13:55	23:16	-0,7	
Dátum	JUPITER			
	východ	západ	jasnosť	pozorovateľnosť
1.10.	10:36	19:52	-1,8	Začiatkom mesiaca večer veľmi nízko nad juhozápadným obzorom v súhvezdí VÁH.
15.10.	09:56	19:04	-1,8	
29.10.	08:17	17:17	-1,8	
Dátum	SATURN			
	východ	západ	jasnosť	pozorovateľnosť
1.10.	13:58	22:15	+0,5	Večer nad juhozápadným obzorom v súhvezdí STRELCA.
15.10.	13:06	21:23	+0,5	
29.10.	11:16	19:32	+0,6	

jas. v mag.

HVEZDÁREŇ A PLANETÁRIUM V PREŠOVE

Astronomický informátor
september - október 5/2018

Autor: (Eduard Vereš – Vyšehradský, r. 1939)

Vydáva: HaP v Prešove
Ročník XLIV
Telefón/Fax: 051 / 7722065, 7733218
E – mail: hap@astropresov.sk
Internet: www.astropresov.sk

70. výročie vzniku prvej Ľudovej hviezdárne na Slovensku 1948 – 2018

Atény nad Torysou - Prešov, mesto, ktoré malo vždy kladný vzťah k umeniu, kultúre či vzdelaniu. Pri prechádzke mestom, by ste mohli nájsť mnoho zaujímavostí. Veď mesto žije svojím životom v strede Európy už 771 rokov. Na Hlavnej ulici nájdete množstvo svetských aj sakrálnych stavieb, a keď ste pozorným pozorovateľom, tak oproti kedysi slávnej Bergerovej kaviarni zo Svätoplukovej ulice môžete vidieť malú učupenú hviezdársku kupolu, ktorá čnie ponad strechy mesta už od roku 1932. Postavil ju človek, ktorý významným spôsobom vstúpil do histórie mesta - Dr. Alexej Duchoň. Bol to muž viacerých profesií – bol notárom, starostom ale predovšetkým celým srdcom astronómom, čo sa v jeho živote v plnej miere prejavilo. Vďaka jeho zmysluplným a racionálnym krokom sa tu začala rozvíjať astronómia, ktorej sa nevenoval len on sám, ale získal si aj množstvo spolupracovníkov, ktorí sa s nadšením pridávali. Stretávali sa v Duchoňovom dome, pozorovali, prednášali a šírili túto krásnu vedu medzi ľuďmi. Už v roku 1936 znovu vďaka Dr. Duchoňovi bola postavená vodárenská veža s kupolou na kopci Táborisko. Duchoňovým snom bolo zriadiť v Prešove štátne astronomické observatórium, čo sa síce nepodarilo, ale napriek tomu bola vodárenská veža súčasne budovou, v ktorej započala svoju činnosť prvá ľudová hviezdáreň na Slovensku. Stalo sa tak pri príležitosti Dňa znárodnenia a 30. výročia vzniku Československej republiky dňa **28. októbra 1948**. Od týchto chvíľ nastalo aktívne obdobie. Všetci členovia výboru Štefánikovej astronomickej spoločnosti sa začali zapájať do horúčkovitej práce. Odborní pozorovatelia boli A. Duchoň a I. Szeghy, demonštrátori – lektori I. Szeghy a J. Lešo, hospodár-účtovník Š. Karabin a administratívny pracovník J. Hanzély. V roku 1955 bol vymenovaný prvý riaditeľ hviezdárne Imrich Szeghy, ktorý zodpovedne a s maximálnym úsilím pokračoval v započatej práci. Pri príležitosti osláv 20. výročia založenia prvej ľudovej hviezdárne na Slovensku (1968) udelil prezident republiky Ľudovej hviezdárni v Prešove za zásluhy o rozvoj amatérskej astronómie na Slovensku a za prenikavé úspechy v šírení vedeckého svetového

názoru štátne vyznamenanie „Za vynikajúcu prácu“. Rovnaké vyznamenanie bolo udelené aj riaditeľovi I. Szeghymu. V roku 1975 odišiel prof. Imrich Szeghy do dôchodku a riaditeľkou hviezdárne sa stala Mgr. Štefánia Lenzová. V rokoch 1976 – 1978 sa zrekonštruoval objekt vodárne, do ktorého sa hviezdáreň vrátila v lete 1978 pri 30. výročí svojho vzniku. V rokoch 1980 – 1984 sa začala výstavba nových objektov budovy metodickej prevádzky a planetária (otvorenie 4. októbra 1984). To už je ale novodobá história, ktorá premenila snahu mnohých zanietencov vybudovať vlastný komplex pre popularizáciu astronómie a príbuzných prírodných a technických vied. To, čo sa od začiatku XVII. storočia nepodarilo prešovským hviezdárom – dokončili ich nástupcovia v XX. storočí. Nemožno však opomenúť ani ich pokračovateľov, ktorí aj v XXI. storočí usmerňujú činnosť tejto inštitúcie k ďalším veríme, že tiež dobrým výsledkom.

Knižná novinka:

Týmto by sme chceli všetkým našim priaznivcom a spolupracovníkom oznámiť, že v tomto prázdninovom období sa finišuje s prípravou novej publikácie k 70. výročiu Hviezdárne a planetária v Prešove s názvom „*Storočia astronómie v Prešove*“. Kniha zachytáva z bohatej histórie vývoja astronómie v Prešove veľmi podrobne veľa udalostí a príbehov viac aj menej známych. Vydaná bude v jesenných mesiacoch tohto roka, čo sa určite dozviete z našej internetovej stránky. Zároveň by sme chceli touto cestou poďakovať všetkým, ktorí sa na jej tvorbe podieľali a prispeli tak k jej obsahu.

R. Kolivošková

Letné expedície organizované Hviezdárňou a planetáriom v Prešove

Už sa stalo tradíciou, že nadšenci astronómie sa stretávajú na pravidelných expedíciách na hviezdárni v Roztokoch. Tohto roku Hviezdáreň a planetárium v Prešove organizovala dve expedície a to júnovú, zameranú na astrofotografiu a augustovú, ktorá bola zameraná na pozorovanie meteorického roja Perzeidy. Počas expedície zameranej na astrofotografiu sme sa upriamili najmä na začiatovníkov a na základy zhotovovania takéhoto druhu fotografie. Účastníci sa počas prednášok mohli oboznámiť so

základnou teóriou vytvárania takejto fotografie a pri praktickej časti si mohli svoje vedomosti aj prakticky vyskúšať. Praktická časť bola rozdelená na dennú a nočnú. Počas dennej sme sa zamerali najmä na fotografovanie Slnka a to cez rôzne filtre. Nočnú časť sme začali už za súmraku, kedy sme fotografovali konjunkciu Mesiaca a planéty Venuša. Neskôr sme prešli na planétu Jupiter s jeho mesiacmi a tzv. DSO (Deep Sky Object). Niektorí účastníci si vyskúšali urobiť aj nočnú „krajinkársku“ fotografiu, alebo techniku startrails. Druhú, augustovú expedíciu sme venovali pozorovaniu meteorického roja Perzeidy. Počasie nám prišlo iba polovicu expedície, no našťastie počas maximálnej fázy sme mali výborné počasie, a tak sme mohli pozorovať prakticky počas celej noci. Spolu tri pozorovacie skupiny zaznamenali dokopy 2240 záznamov o preletoch meteorov, a aj preto expedíciu hodnotíme ako úspešnú. Keďže aj tejto expedície sa zúčastnili astrofotografi, časť bola venovaná práve astrofotografii. Voľný čas mohli účastníci venovať hlavne športovým aktivitám a výmene skúseností z rôznych oblastí astronómie.

Seminár pre pozorovateľov medziplanetárnej hmoty

Pozorovanie medziplanetárnej hmoty a zvlášť meteorov, patrí k najatraktívnejším odvetviám astronómie nielen pre odborníkov, ale aj pre laickú verejnosť. K takémuto pozorovaniu nám totiž netreba žiadne špeciálne vybavenie. No keďže technika postúpila dopredu, už aj na Slovensku sa začali stavať aparatúry na automatické zachytávanie týchto úkazov. Pokiaľ sme si vedomí, tak neexistuje na Slovensku žiadne podujatie, ktoré by bolo venované tejto problematike, a na ktorom by si mohli pozorovatelia vymeniť svoje skúsenosti. Preto sme sa spolu s Prešovskou univerzitou v Prešove, fakultou humanitných a prírodných vied rozhodli zorganizovať takýto seminár na hviezdárni v Roztokoch. Seminár sa bude konať 25. až 27. októbra 2018. Bližšie informácie o seminári zverejníme na našej internetovej stránke.

U. fond
na podporu
umenia

Mgr. Ján Sadiv

"Z verejných zdrojov podporil Fond na podporu umenia"